

Et Danmark i balance

HVAD SKAL DER GØRES ?

LANDSPANREDEGØRELSE
2003

LANDSPLANREDEGØRELSE 2003 PÅ INTERNETTET

Publikationen kan ses på Landsplanafdelingens hjemmeside www.lpa.dk.

Det er muligt at få yderligere dokumentation og materiale om flere af de emner, der behandles i redegørelsen på www.lpa.dk.

Alle kort og figurer i Landsplanredegørelse 2003 findes også som PowerPoint præsentationer på www.lpa.dk.

LANDSPLANREDEGØRELSE 2003 SOM PUBLIKATION

Publikationen er gratis og kan bestilles i Netboghandelen på www.frontlinien.dk

eller via

Frontlinien

Strandgade 29

1401 København K

Telefon 32 66 02 00

Åbent 9-16

Frontlinien@Frontlinien.dk

YDERLIGERE INFORMATION

Miljøministeriet, Landsplanafdelingen

Højbro Plads 4

1200 København K.

Telefon 33 92 76 00

Telefax 33 32 22 27

E-mail lpa@mim.dk

Landsplanredegørelse 2003

Et Danmark i balance

- hvad skal der gøres ?

Maj 2003

Landsplanredegørelse 2003

ET DANMARK I BALANCE - hvad skal der gøres ?

Udarbejdet af:

Miljøministeriet, Landsplanafdelingen

Grafisk tilrettelæggelse:

Tegnestuen Jens V. Nielsen

Fotos: Jens V. Nielsen

Metha Voss Andersen, side 5

Tryk: Schultz Grafisk A/S

Papir: Cyclus Print 130 g

Oplag: 3.500

Pris: Publikationen er gratis

ISBN 87-601-9841-9

ISBN 87-601-9842-7 (internet)

© Miljøministeriet, 2003

Publikationen kan citeres med kildeangivelse

Denne publikation er mærket med
det nordiske miljømærke „Svanen“

LANDSPLANREDEGØRELSE 2003

4 FORORD

9 HOVEDSYNSPUNKTER OG INITIATIVER

KAP 1 BALANCEN BLIVER UDFORDRET

23 Balancen bliver udfordret

KAP 2 DER ER FORSKEL PÅ NORD, ØST, SYD OG VEST

39 Der er forskel på nord, øst, syd og vest

42 Udfordringerne i de største byer og deres oplande

49 Udfordringerne i de mellemstore byer og deres oplande

54 Udfordringerne i de små byer og deres oplande

KAP 3 FLEKSIBLE REGIONER

63 Fleksible regioner

64 Overordnede servicefunktioner

66 Erhvervsudvikling

71 Landbrug og fødevarerproduktion

76 Turisme

78 Uddannelse

82 Bosætning og boligmarked

86 Landskaber

90 Transport

100 BILAG Høringssvar til forslag til landsplanredegørelse

104 Litteratur

107 Noter / kilder

Balance i Danmark - hvad skal der til ?

Forslaget til landsplanredegørelse „Et Danmark i balance - hvad skal der gøres?“ gav en omfattende og frugtbar debat om den regionale balance i Danmark. Jeg fremlagde forslaget på fem debattmøder rundt om i landet og oplevede her et engagement hos lokalpolitikere, som til fulde bekræftede, at emnet for landsplanredegørelsen er det helt rigtige. Denne interesse var allerede stor, da jeg for godt et år siden besøgte alle kommune- og amtsforeninger og amtsråd for at drøfte debatoplægget fra januar 2002. De mange indlæg og forslag til beskrivelse og løsning af de lokale og regionale opgaver, som kom frem på møderne, viser, at diskussionen om den regionale udvikling bliver taget alvorligt lokalt.

Jeg er også glad for de mange høringsvar, der er sendt ind til Landsplanafdelingen med kommentarer og synspunkter på forslaget til landsplanredegørelse. Ikke mindst, fordi høringsvarene lægger op til det samarbejde mellem stat og lokale myndigheder, som er den afgørende krumtap for en fortsat regional vækst og udvikling over alt i landet.

Regeringen har gennem ændringer i planloven og ved at gøre planadministrationen mere fleksibel allerede fjernet mange af de barrierer, som lokalt føles bremsende. Nu gælder det om at udnytte de muligheder for udvikling, der her ved er skabt.

Vi skal sikre, at landet udvikles i balance og i overensstemmelse med vores nationale strategi for bæredygtig udvikling. Det er derfor helt nødvendigt, at der skabes et samarbejde om udviklingen regionalt og lokalt. De enkelte byer og egne må indgå i samarbejder med andre, så det større områdes samlede styrker kan udnyttes til fælles gavn. Det kræver, at man lokalt og regionalt diskuterer og fastlægger en rollefordeling mellem parterne.

Fra regeringens side vil vi gøre, hvad vi kan for at fremme det regionale og lokale samarbejde. Samarbejdets indhold skal være bredt og helhedsorienteret, hvis det for alvor skal bære frugt. Regeringen lægger derfor op til en samlet indsats. Landsplanredegørelsen er tæt koordineret med regeringens regionale vækststrategi. En koordinering, der ikke blot viser sig ved, at de to publikationer udgives samtidigt, men også ved at regeringens konkrete indsats foregår i et tæt samarbejde mellem de involverede ministerier.

Den helhedsorienterede indsats er den afgørende forudsætning for regional udvikling og balance. Erhvervsudvikling, uddannelsesinstitutioner, transport, byomdannelse og miljøindsats har alle stor betydning for den regionale udvikling. Derfor er det vigtigt med koordinering. Regeringen ser med forventning frem til resultaterne af de dialogprojekter mellem kommuner, amter og stat om den regionale udvikling i landets forskellige egne, som nu vil gå i gang.

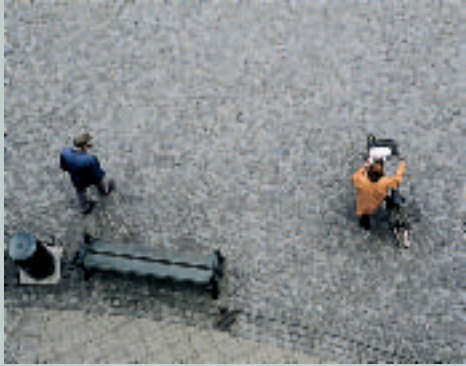
Hans Chr. Schmidt

Hans Chr. Schmidt
Miljøminister

HOVEDSYNSPUNKTER OG INITIATIVER

Landsplanredegørelse 2003

Regeringen vil styrke den regionale og lokale balance i Danmark. Regeringens samtidige offentliggørelse af økonomi- og erhvervsministerens regionale vækststrategi, indenrigs- og sundhedsministerens regionalpolitiske redegørelse og miljøministerens landsplanredegørelse er et klart signal til et tættere samarbejde på tværs af sektorer og til en samlet, koordineret indsats.

Regeringen peger med denne landsplanredegørelse på en række tiltag, der kan medvirke til at sikre en balanceret udvikling. Prioriteringer i forbindelse med erhvervsudvikling, boligbyggeri, byomdannelse, miljøindsats, uddannelsesinstitutioner, transport osv. har stor betydning for, hvordan landets forskellige områder udvikler sig. Den fysiske planlægning skal sikre, at prioriteringerne bidrager til fysisk og funktionelt bedre byer og landområder og samlet set fremmer den regionale udvikling.

Der skal tænkes i regionale helheder. Fysisk planlægning kan bruges som et strategisk redskab i udarbejdelsen af regionale udviklingsstrategier. Det er således et gennemgående træk i de initiativer, der fremlægges i redegørelsen, at fysisk planlægning inddrages aktivt i en tidlig fase. Derved kan man bidrage til at sikre den regionale balance i landet som helhed, samtidig med at de lokale områder og kompetencer styrkes.

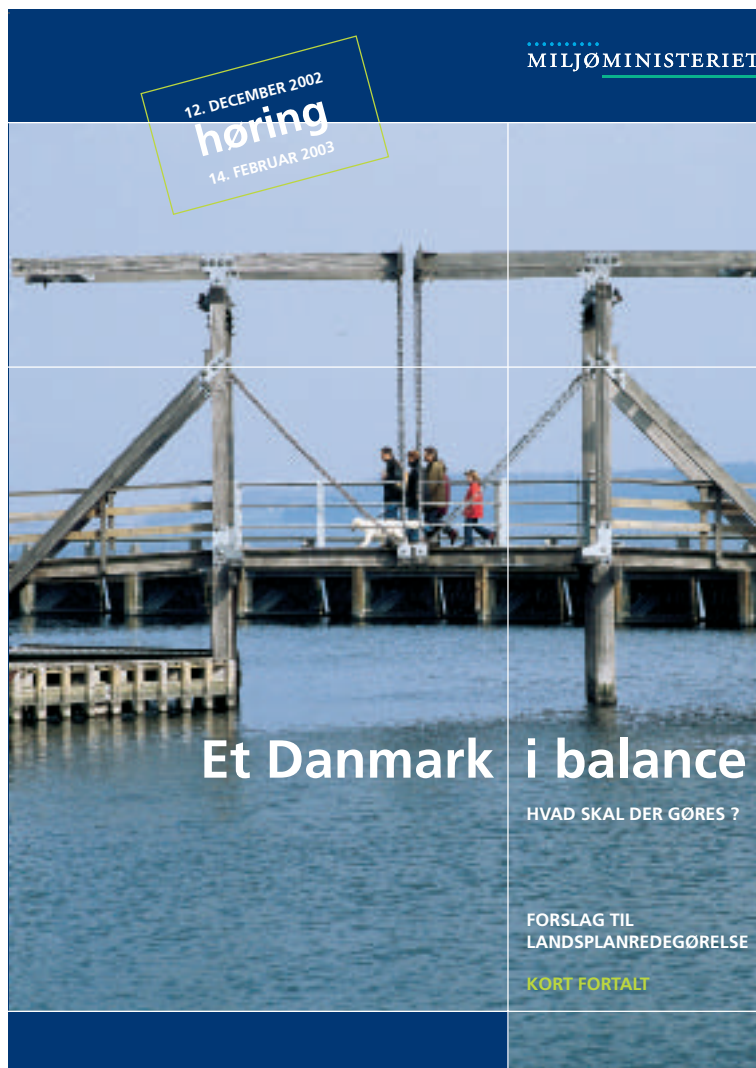
Fysisk planlægning kan naturligvis ikke isoleret set sikre en afbalanceret udvikling af landet. Det kræver en bredspektret og helhedsorienteret indsats. Regeringen yder sit bidrag i form af en koordineret indsats for regional udvikling i en lang række ministerier.

Redegørelsens budskaber og initiativer er sammenfattet her i indledningen. Analyserne bag forslagene præsenteres i kapitel 1, 2 og 3. Kapitel 1 rummer baggrundsanalyser, kapitel 2 geografiske analyser af udfordringer i de forskellige områder og kapitel 3 tendenser inden for relevante sektorer. I bilaget er der en sammenfatning af de høringsvar, der er indkommet til forslaget.

DEBAT OM BALANCE

Regeringens forslag til landsplanredegørelse har været i offentlig høring fra 12. december 2002 til 14. februar 2003. Forslaget har sat gang i debatten om "Et Danmark i balance". En debat der er ført på møder, konferencer og i fag- og dagspressen. Der er fremkommet en lang række bud på, hvordan kommune, amt og stat i fællesskab kan sikre en fortsat regional balance.

*Forslag til landsplan-
redegørelse - kort fortalt*

12. DECEMBER 2002
høring
14. FEBRUAR 2003

MILJØMINISTERIET

Et Danmark i balance

HVAD SKAL DER GØRES ?

FORSLAG TIL
LANDSPLANREDEGØRELSE

KORT FORTALT

Debatmøder

På fem velbesøgte debatmøder med lokale politikere i Esbjerg, København, Aalborg, Århus og Odense gennemgik miljøministeren en række spørgsmål om, hvad der kan gøres for at fremme den regionale udvikling i alle dele af landet, skabe balance mellem by og land, og hvordan planlægning og samarbejde kan bidrage til en afbalanceret udvikling, der bygger på hvert enkelt områdes særpræg og kvalitet.

Problemerne opleves generelt ens over alt i landet. Det viste de spørgsmål og ønsker, som lokalpolitikere fra kommuner og amter stillede til ministeren. Fx om strukturkommissionens arbejde, udflytning og fastholdelse af statslige arbejdspladser, behovet for at justere 300 meters strandbeskyttelseslinien, mere fleksibel anvendelse af 3 km kystnærhedszonen, bekymring for udskydelse af den bebudede reform af den kommunale udligningsordning, flere konkrete infrastrukturprojekter, mulighed for flere hobbylandbrug og jordbrugsparcer, fleksibilitet i reglerne om helårsbeboelse i sommerhus og afhjælpning af landbrugets gylle- og lugtgener.

Høringssvar

Det store antal høringssvar til forslaget tydeliggør den levende interesse, som amter og kommuner udviser for landsplanredegørelsens mål – at sikre en afbalanceret udvikling i Danmark. Miljøministeriet har modtaget 112 høringssvar fra kommuner, amter, kommunesamarbejder, interesseorganisationer og private. Alle egne af landet er repræsenteret i disse svar. Høringssvarene dækker en bred vifte af emner. Ud over bemærkninger eller ønsker af mere lokal karakter går følgende temaer igen i et stort antal svar: Betydningen af regionale samarbejder og de større byers rolle heri, ønsker om større fleksibilitet i planadministrationen, behov for en samlet og koordineret länddistriktspolitik, efterspørgsel efter en samlet statslig IT- og uddannelsespolitik med regionalt sigte samt forbedring af transportmulighederne.

Høringssvarene er indgået i udarbejdelsen af den endelige landsplanredegørelse. Svarene viser, at der er generel tilslutning til redogørelsens budskab, at fysisk planlægning kan bidrage til en balanceret udvikling. Der er bred opbakning til, at en koordineret indsats er nødvendig. Kommuner og amter deltager gerne, men det påpeges samtidig, at kommuner og amter anser statens indsats for uundværlig; ikke mindst efterspørges en konkret og helhedsorienteret indsats. Det fremføres samstemmende i en række høringssvar, at det overordnede ansvar for balancen mellem landets egne og regioner hviler på staten.

Høringssvar

En uddybet gennemgang af høringssvarene kan læses i bilaget.

VIDENSAMFUNDET - EN UDFORDRING FOR BALANCEN I LANDET

Landsplanredegørelsen viser, at der generelt er stor lighed mellem regionerne i Danmark. Over alt i landet findes større byer med et bredt servicetilbud. Trafiklinierne og kommunikationerne er godt udbygget og har gjort landet let tilgængeligt.

Væksten i folketal, beskæftigelse og indkomster har i de senere år imidlertid været højere i regioner med store byer end i regioner med mindre byer. Hørings svarene til forslaget til landsplanredegørelse og miljøministerens offentlige møder om redegørelsen viser også, at der opleves forskelle i udviklingsmulighederne rundt om i Danmark. Dette kan hænge sammen med, at viden og uddannelsesmæssige kvalifikationer spiller en stigende rolle for erhvervenes konkurrenceevne. Det kan favorisere regionerne med de største byer. Det er derfor vigtigt med initiativer, som kan bidrage til, at alle dele af landet får del i udviklingen.

Tre typer områder

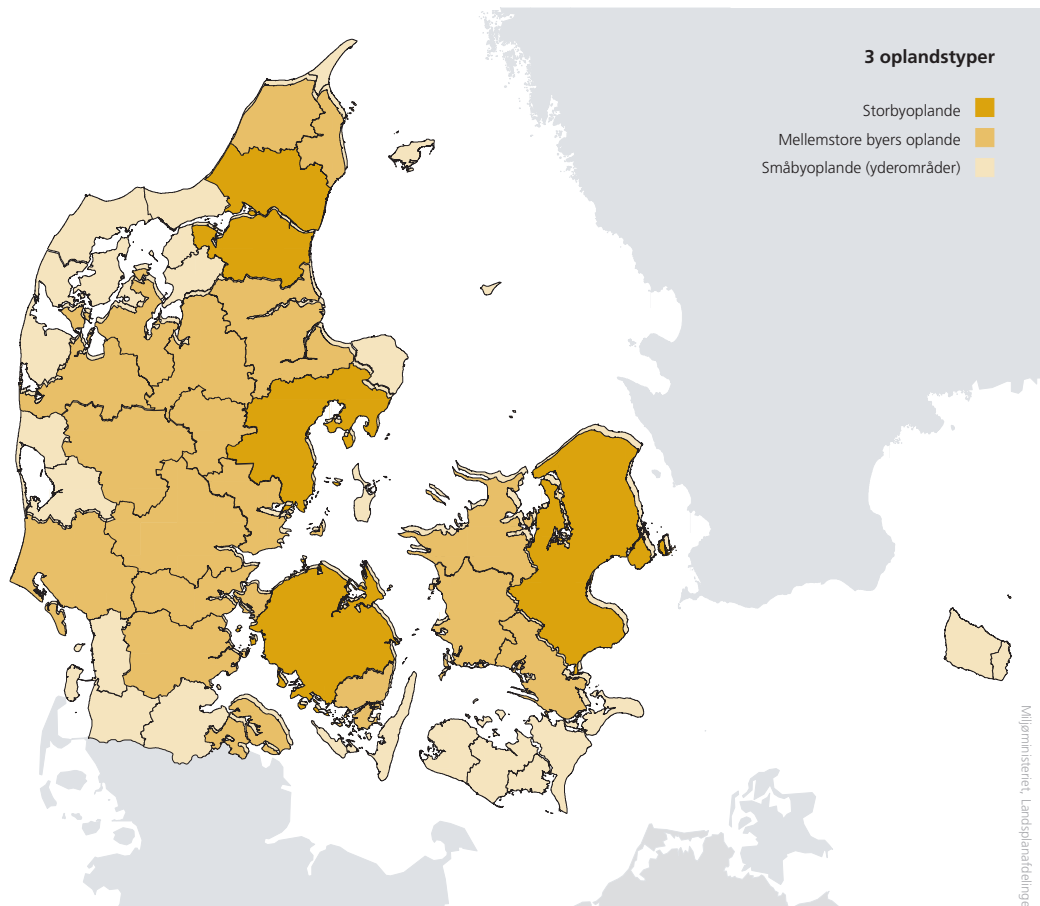
Der arbejdes i landsplanredegørelsen med tre typer af områder: De største byer (med over 100.000 indbyggere) med de omgivende oplande, de mellemstore byer (byer med 20.000 - 100.000 indbyggere) og deres oplande, og endelig oplande centreret omkring byer med under 20.000 indbyggere. Det fremgår af kapitel 1, at områdernes dynamik er forskellig. Det samme gælder variationen i erhvervene, alsidigheden i servicetilbuddene og mangfoldigheden i befolkningens uddannelses- og kulturbaggrund.

Forskellene i dynamik gælder ikke kun mellem de egentlige byer, men også mellem oplandene. Fx er det afgørende for udviklingen i et landdistrikt, om det hører til oplandet til de store byer, de mellemstore byer eller de små byer. Og tilsvarende for udviklingen af en mindre by, om den ligger tæt på en af de større byer. Den forholdsvis svage udvikling i yderområderne uden byer med 20.000 indbyggere viser, at det er her, de egentlige udviklingsproblemer i landdistrikterne er størst.

PRINCIPPER FOR REGIONAL UDVIKLING

Differentieret fysisk planlægning

Forskellene i regionernes dynamik betyder, at der er forskel på problemernes løsning i nord, øst, syd og vest. Der er forskel på mulighederne alt efter, om det er en større by eller en mindre. Der skal derfor fokuseres mere på regionernes udviklingsmuligheder. Men det skal være på regionernes egne præmisser. Hver by og hver egn har sine særkender, attraktioner og kompetencer.

Regionplanmyndigheder og kommuner skal i deres planlægning bidrage til at skabe de fysiske og funktionelle strukturer, som gør det muligt at realisere de regionale udviklingspotentialer. Kommuneplanstrategier, kommuneplaner og regionplaner kan bruges hertil. Målet er økonomisk robuste regioner på den enkelte bys og egns præmisser. Planlægningen skal også bidrage til at samordne sektorerne og sikre en bæredygtig udvikling i overensstemmelse med regeringens nationale strategi for bæredygtig udvikling.

Der er brug for en geografisk differentiering af planlægningens virkemidler. Fx er bilen det vigtigste transportmiddel i tyndere befolkede egne, og der må planlægges for det; i tætbefolkede områder er planlægning for kollektiv trafik en central opgave. Byudviklingen vil tilsvarende skulle planlægges forskelligt, og hvad der er attraktive bolig- eller erhvervsområder, vil variere.

Tre oplandstyper

- **Storbyoplande:**
Pendlingsoplande til de 4 største byer
- **Mellemstore byers oplande:**
Pendlingsoplande til byer mellem 20.000 og 100.000 indbyggere
- **Småbyoplande:**
Pendlingsoplande til byer under 20.000 indbyggere

Samarbejde over administrative grænser

Netværk og brede samarbejder på tværs af administrative grænser er centrale, hvis der skal sikres en balanceret regional udvikling. Man kan ikke længere anskue hver enkelt kommune som en selvstående enhed. Der er tendens til, at lokale arbejdsmarkedsområder smelter sammen. Der er flere kommuner, der i højere grad er blevet bosætningskommuner og dermed opland til større byer. Der skal bygges bro mellem yderområderne og de større byer, og byerne må tage et medansvar for, at væksten også flyttes til yderområderne. Dette må kommunerne tage hensyn til i deres planlægning og strategier og samarbejde på tværs af grænserne.

Mange erhvervsvirksomheder ligger samlet i klynger, hvor virksomheder i samme eller beslægtede brancher indgår i lokale netværk. Disse klynger går ofte på tværs af de kommunale og amtskommunale grænser. Den fysiske planlægning må derfor lige som erhvervspolitikken koordineres på tværs af grænserne.

Der ses allerede mange eksempler på, at kommuner og amter samarbejder, fordi et bredere geografisk perspektiv er nødvendigt. Også i mange vigtige sektorer, hvoraf nogle er beskrevet i kapitel 3, findes effektive løsninger på tværs af de administrative skel.

Fleksible regioner

Når arbejdsmarkedsområderne smelter sammen, mange sektorer samarbejder over regionsgrænserne, og byernes oplande går på tværs af kommune- og amtsgrænser, må problemerne løses i en større sammenhæng. Udfordringerne i de enkelte sektorer kan derfor ikke alle tages op ved at vælge en bestemt inddeling af landet. Strategierne må tilpasses til opgavernes grænser frem for til de eksisterende administrative grænser. Løsningernes geografi skal modsvare opgavernes geografi. Samarbejdet over de administrative grænser må ske i fleksible regioner. Uanset, hvordan landet er inddelt administrativt, vil det være nødvendigt med samarbejde på tværs af de administrative grænser.

Regional udvikling kræver dialog

Regeringens målsætning om et Danmark i balance kan ikke realiseres, uden at kommuner og amter spiller aktivt med. Tilsvarende kan mange kommunale og regionale udviklingsstrategier ikke virkeliggøres uden medspil fra staten. Regional udvikling skabes ikke uden en koordineret indsats mellem alle aktører.

Regional udvikling kræver derfor dialog. Indholdet i dialogen vil variere, alt efter hvor i landet den foregår. Temaer som bosætning, transport, miljø, erhverv

og uddannelse vil være i fokus. Det vil også være centralt i regionale strategier for vækst at fastlægge byernes og landdistrikternes indbyrdes samspil og det samlede områdes rolle nationalt og internationalt. Den fysiske planlægning kan med dens områdebaserede tilgang og koordinerende funktion blive et vigtigt element i den regionale udviklingsstrategi ved at sætte konkret geografi og billeder på visionerne for udviklingen.

REGERINGEN VIL FREMME DEN REGIONALE UDVIKLING

Regeringen har allerede taget en række initiativer til at fremme den regionale udvikling. Regeringens investeringsplan fra februar 2003 indeholder væsentlige bidrag til rammebetingelserne for den regionale vækst. Regeringen vil prioritere offentlige investeringer, der bringer Danmark i front som et moderne IT- og vidensamfund, og skabe bedre infrastruktur i form af offentlige anlæg, bygninger og veje.

Med finansloven for 2003 har regeringen styrket indsatsen for uddannelse og forskning. På IT-området er der sket et markant løft i de offentlige investeringer. På uddannelsesområdet er det regeringens målsætning at skabe stærke regionale uddannelsesinstitutioner med et bredt uddannelsesudbud og med lokale uddannelsessteder, der kan deltage aktivt i samspillet med de øvrige lokale og regionale aktører og dermed bidrage til den regionale vækst.

Investeringsplanen indeholder forslag om investering i eller udarbejdelse af beslutningsgrundlag for 21 trafik anlæg for i alt 7 mia. kr., anvendt over en tiårig periode. Desuden ni projekter, som regeringen vil fremme på længere sigt for at imødegå trængselsproblemer fra en stigende trafik. De nye trafikinvesteringer skal desuden styrke sammenhængen mellem og inden for landsdelene. Det skal sikre en regional balance på trafikinvesteringsområdet. I takt med at infrastrukturen udbygges, skal indsatsen i højere grad vendes mod at opretholde eksisterende anlæg. Bedre anvendelse af den eksisterende og nye infrastruktur vil komme i fokus i fremtiden.

Regeringen fremhæver i sin regionale vækststrategi, at der, for at sikre at alle dele af landet bliver attraktive for bosætning og økonomisk aktivitet, skal gives en særlig håndsrækning til de områder, som oplever størst risiko for fraflytning og økonomisk afmatning. Regeringen vil derfor over de kommende tre år målrette i alt 60 mio. kr. til udvikling og medfinansiering af nye initiativer i yderområderne, der kan løfte de erhvervs-mæssige kompetencer i disse områder. Regeringen foreslår også, at der oprettes regionale vækstfora, hvor relevante ministerier gennem en aktiv deltagelse kan bidrage til udviklingen af det regionale initiativ. Økonomi- og Erhvervsministeriet vil tage initiativ til etablerin-

gen af disse vækstfora. Herudover vil regeringen igangsætte et antal geografisk specifikke dialogprojekter, som skal bidrage til at styrke de regionale vækstvilkår i yderområderne. Landsplanredegørelsens budskaber og handlinger er tæt koordineret med de budskaber og handlinger, regeringen fremlægger i den regionale vækststrategi. Den fysiske planlægning vil således spille en væsentlig rolle i tre af dialogprojekterne i yderområderne, se neden for.

Regeringens landdistriktsredegørelse fra december 2002 og den regionalpolitiske redegørelse 2003 uddyber indsatsen for et Danmark i balance på deres felt. Indenrigs- og sundhedsministeren har endvidere fremsat et lovforslag, som blandt andet vil indebære, at det kommunale udligningssystem bliver suppleret af et udligningstillæg til vanskeligt stillede kommuner.

STATSLIGE INITIATIVER

Initiativerne i denne redegørelse skal ses som en del af svaret på de problemer, som landsplanredegørelsen påpeger, og som er debatteret i høringsperioden.

Barrierer fjernes

Med ændringen af planlovens landzonebestemmelser i 2002 har regeringen skabt bedre muligheder for en udvikling i landdistrikterne. Det er blevet lettere for borgerne og virksomhederne på landet. Ud over håndværks- og industrivirksomhed, lager- og kontorformål kan der nu også indrettes mindre butikker og en bolig i overflødigjorte landbrugsbygninger uden landzonetilladelse, lige som udvidelser af mindre virksomheder i det åbne land nu kan lade sig gøre. På de større landbrugsejendomme er det tillige blevet muligt uden tilladelse at etablere boliger til en medhjælper eller i forbindelse med et generationsskifte. Med lovændringen blev kommunalbestyrelsen landzonomyndighed over alt i landzonen, så beslutningerne nu bliver taget tættere på borgerne. Med den nye kompetence har kommunerne fået større frihed og større råderum til at skabe udvikling i landdistrikterne. Andre ændringer i loven gav samtidig kommunerne bedre mulighed for at planlægge for udviklingen af bymidten.

Regeringen lægger også op til en mere fleksibel administration af planlovens bestemmelser. Regionplanudvalget skal i maj 2003 afgive betænkning om forenkling af regler og om muligheder for udvikling i kystnærhedszonen. Sammen med den friere adgang til at udlægge jordbrugsparcer vil dette kunne bidrage til at tiltrække nye beboere til landdistrikter, yderområder og øer. Forudsætningen er dog en grundig planlægning, der tager hensyn til naturen og det lokale bymiljø.

I hovedstadsregionen vil en modernisering af stationsnærhedsprincippet medvirke til en mere hensigtsmæssig udnyttelse af det eksisterende, tætte byområde.

En række af regeringens andre initiativer på planområdet vil også bidrage til at fremme en positiv udvikling. Det gælder det fremsatte forslag til ændring af planloven med bestemmelser om byomdannelse, som vil bidrage til at fremme omdannelsen af erhvervs- og havneområder, hvor den overvejende del af de miljøbelastende aktiviteter er ophørt eller under afvikling, til ny, blandet bymæssig anvendelse i overensstemmelse med de lokale muligheder.

Ny regional indsats

En balanceret udvikling vil først og fremmest kræve en regional indsats. Regionplanudvalget skal – koordineret med Strukturkommissionens anbefalinger – arbejde videre med mulighederne for at forny og forenkle regionplanlægningen som instrument.

En etablering af nationalparker med udgangspunkt i regeringens igangsatte pilotprojekter vil give kvaliteter og tiltrækningskraft, der på flere måder kan være til gavn for lokalområderne.

Samtidig må man erkende, at en række af de udfordringer, som Danmark står over for, når det gælder den regionale udvikling, hidrører fra ændringer i samfundsudviklingen, herunder fra det europæiske samarbejde og udviklingen af videnssamfundet. Det betyder, at der er behov for nytænkning, når de regionale opgaver skal løses.

NØDVENDIGE ANALYSER

Landsplanredegørelsen har vist, at der er sket ændringer i den regionale udvikling, som kræver mere viden. Der er ligeledes behov for at sætte fokus på transportsektorens udvikling i et europæisk perspektiv. Udviklingen i de danske havne, i godsknudepunkterne, på motorvejene og banenettet kan ikke ses i et isoleret nationalt perspektiv. Derfor vil regeringen iværksætte to analyseprojekter:

Regionale forskydninger i videnssamfundet. På baggrund af de senere års tendenser til geografisk koncentration ser regeringen et behov for yderligere viden om baggrunden for de regionale forskydninger. Landsplanafdelingen vil derfor gennemføre en analyse af, hvordan forskellige faktorer bidrager til koncentrationen af arbejdspladser, befolkning og indkomster. Analysen vil være geografisk detaljeret og forventes derfor at give et indblik i, hvilke strategier der lokalt vil give mulighed for at styrke den regionale udvikling.

Godstransport i europæisk perspektiv. Den europæiske transportstruktur er inde i en omstilling, hvor den nuværende struktur tilpasses nye samhandelsrelationer og transportmønstre. Det giver særlige udfordringer for danske havne og andre knudepunkter, der er små i europæisk sammenhæng. Denne problemstilling vil indgå i regeringens vækststrategi på transportområdet, som offentliggøres sommeren 2003. Miljøministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Trafikministeriet vil i forlængelse heraf og i samarbejde med de relevante private aktører afdække mulighederne for et produktivt privat-offentligt samspil på dette område.

Et balanceret Danmark forudsætter, at den regionale konkurrenceevne også styrkes i svagere områder. For flere af disse områder skal der iværksættes en mere langsigtet indsats. Udvikling og regionale strategier for landbruget kan være et element heri. Regeringen vil derfor igangsætte følgende projekter:

Regional konkurrenceevne på Lolland-Falster. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har iværksat en analyse, der bredt skal vurdere de enkelte regioners konkurrenceevne. Konkurrenceevnen dækker blandt andet, hvor attraktive regionerne er at bo i, fx med hensyn til serviceniveau, tilgængelighed og vækst i beskæftigelse. Endvidere dækker den regionernes evne til at skabe økonomisk vækst og tiltrække nye borgere. Analysen skal afsluttes med en særlig undersøgelse af konkurrenceevnen på Lolland-Falster, hvor der gås i dybden med de problemer, der opleves i dette område. I denne del af analysen vil der blive sat fokus på mulighederne for at påvirke den regionale udvikling i området og fremsat forslag til eventuelle instrumenter, der kan anvendes i den forbindelse.

Regionale strategier for landbrugserhvervet. For at kunne forholde sig til landbrugets udvikling regionalt er der behov for at tage stilling til, hvordan mål for landbruget og andre arealinteresser kan bringes i harmoni. Landsplanafdelingen vil derfor i 2003 igangsætte et forprojekt, der skal beskrive, hvad en regional strategi for landbrugserhvervet kan indeholde, og hvilken proces den kan udformes under. På baggrund af forprojektets resultater vil Landsplanafdelingen igangsætte dialogprojekter med amter, der er interesserede i at udarbejde regionale strategier for landbruget. I dialogprojekterne kan de involverede amter drøfte spørgsmål om udvikling af regionale strategier for landbrugserhvervet med Landsplanafdelingen og med forskere, der har været knyttet til forprojektet.

DIALOGPROJEKTER

Der iværksættes tre dialogprojekter i yderområderne. Projekterne er koordineret med regeringens regionale vækststrategi. Dialogprojekterne vil dermed bidrage til en koordineret statslig indsats i de pågældende områder, både strategisk og økonomisk.

En særlig indsats for de fiskeriafhængige områder. Der skal gøres en særlig indsats i de fiskeriafhængige områder langs den jyske vestkyst, som i særlig grad er påvirket af nedgangen i fiskeriet. Det drejer sig om byerne Hvide Sande, Thorsminde, Thyborøn og Hanstholm og deres baglande. Dialogprojektet skal hjælpe områderne med at udarbejde nye vækststrategier og tilhørende handlingsplaner. Beskæftigelsesministeriet, Fødevareministeriet, Miljøministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet medvirker i projektet.

Grenaa – egnscenter i omstilling fra industriby. Grenaa kommune har de senere år oplevet, at flere af byens virksomheder er lukket. Byen er egnscenter for det yderste Djursland. Dialogprojektet skal bidrage til at realisere de regionale udviklingspotentialer i Grenaa og på Djursland. Projektet skal give inspiration til at finde den rolle, Grenaa og havn skal spille i den fremtidige udvikling, og hvilken rolle Grenaa og det yderste Djursland kan få inden for turisme i forhold til Djursland som helhed og som bosætningsområde i forhold til Århus. Områdets udvikling, kommuneplanlægningen og arealanvendelsen vil blive behandlet i projektet, som vil blive udført i et samarbejde mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Århus amt og flere kommuner på Djursland.

Sydfyns rolle i Fyns udvikling. Sydfyn har i en årrække oplevet regionale udviklingsproblemer. Samtidig kan der konstateres en positiv udvikling på den nordlige del af Fyn med Odense i centrum. Projektet har til formål at sikre et bedre samarbejde om den regionale udvikling mellem Odense og Sydfyn. Projektet vil sammenholde regional udviklingsstrategi, regionplanlægning og amtets erhvervs politik og sætte særlig fokus på de enkelte egnens problemstillinger i et regionalt perspektiv. Blandt andet med baggrund i den kommende motorvejsstrækning og opgraderingen af Odense-Svendborgbanen vil projektet vurdere, hvilke muligheder der er for erhvervsudvikling og bosætning på Sydfyn. Projektet vil blive udført i et samarbejde mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Fyns amt og flere kommuner i amtet.

Udviklingen omkring hovedstadsregionen medfører regionale udfordringer, som kræver forskellige løsninger. Landsplanafdelingen vil derfor indgå i tre dialogprojekter i området:

Revitalisering af Københavns vestegn. Projektet skal bidrage til at sikre fornyelse og omdannelse af de udbyggede forstæder. Der er behov for at forny og fortætte den eksisterende by med forskellige typer boliger og erhverv. Afgrænsningen og udnyttelsen af de stationsnære arealer skal vurderes, og muligheden for en bedre udnyttelse af den øvrige del af byområdet under hensyntagen til den kollektive trafik skal analyseres. Dialogprojektet er et kommunalt samarbejdsprojekt. Hovedstadens Udviklingsråd og Landsplanafdelingen deltager i projektet sammen med Økonomi- og Erhvervsministeriet og Trafikministeriet.

Ny by ved St. Rørbæk i Frederikssundsfingeren. Ved den planlagte station St. Rørbæk ønsker Frederikssund kommune at skabe en modelby for ny byudvikling i Øresundsregionen. Visionen er at skabe en bæredygtig by, hvor fremtidens boliger, erhverv og service integreres. Der skal udvikles modeller for et partnerskab mellem offentlige og private aktører. Udfordringerne kræver en programlægning baseret på klare værdier og mål samt en model for finansiering og organisering af den kommende by. Det er et kommunalt projekt, hvor Hovedstadens Udviklingsråd og Landsplanafdelingen deltager sammen med Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Bymønster og bykvalitet i Nordvestsjælland. Projektet tager udgangspunkt i udviklingen af en arbejdsdeling mellem byerne i Nordvestsjælland med tilhørende oplande med vægten lagt på lokale kompetencer. Der fokuseres på en strategisk rolleudvikling i visions- og programfasen, dvs. på udarbejdelse af strategiske politikker og initiativer med udgangspunkt i, hvad rollefordelingen betyder for den enkelte by. På den baggrund vurderes behovet for at sikre byernes kvaliteter. Det er et kommunalt projekt med bidrag fra Holbæk, Kalundborg og Nykøbing Sjælland og deres oplande. Vestsjællands amt og Landsplanafdelingen indgår i projektet sammen med Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Statens mange initiativer vil bidrage til at understøtte en balanceret regional udvikling. Men det skal understreges, at en balanceret udvikling i Danmark kræver dialog og en langsigtet og koordineret indsats mellem alle relevante parter. Dialogprojekterne er et første skridt ad denne vej. Målet er, at dialogen mellem de involverede parter kan udvikle sig og række ud over det første projekt.